

نقش من چیست؟

خروج از چالش‌های پساکروناپی در آموزش و پرورش

جلال انوری، کارشناس اداره کل آموزش و پرورش آذربایجان غربی

عکاس: مهناز بنگری

جهان گیر شدن بحران کرونا، که کشور ما هم از تأثیر آن مستثنی نیست، آسیب‌ها و خسارات زیادی به جوامع مختلف و از جمله جامعه ما وارد کرد. آموزش و پرورش هم تحت تأثیر این بحران ناچار به تغییرات اجباری در برنامه‌های آموزشی مدارس شد؛ به طوری که آموزش را از کلاس درس به فضای مجازی کشاند. در اینجا چالش‌های احتمالی که در چنین شرایطی بین خانواده‌ها، دانش‌آموزان، متولیان مراکز آموزشی و ... ایجاد می‌شود، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

کجا هستیم؟

برای هرگونه تحلیل و بررسی شرایط موجود باید به این واقعیت‌ها توجه داشته باشیم:

- نبود برنامه‌ریزی برای حوادث غیرمترقبه در نظام آموزشی کشور؛
- تغییر ناگهانی فرایند تدریس از کلاس درس به فضای مجازی؛
- آمادگی نداشتن مدیران، معلمان، اولیا و دانش‌آموزان؛

● از دست دادن زمان مفید آموزش و وقفه طولانی در فرایند یاددهی یادگیری در کلاس درس؛

● آسیب‌هایی که به روان بسیاری از دانش‌آموزان وارد شده است.

چالش‌های پساکروناپی

دو مقوله به‌عنوان چالش‌های اساسی مدارس پس از کرونا در نظر گرفته می‌شود:

۱. چالش‌های تدریس و آموزش، شامل: مرتبط نبودن برنامه‌های درسی، پایین بودن آمادگی تحصیلی دانش‌آموزان، احساس خودکارآمدی اندک معلمان، تنش‌ها و فشارهای ناشی از کار، و نامناسب بودن فضای بهداشتی و فیزیکی مدارس.
۲. چالش‌های اداری، شامل: نامناسب بودن برنامه‌های نظارت و راهنمایی، محدود بودن فرصت‌های

وقتی تمام افراد
خانواده زمان طولانی
در یک جا و پیش هم در
محیط خانه می‌مانند،
چالش‌هایی به وجود
می‌آید

(مشاور مدرسه، هسته‌های مشاوره نواحی و مناطق آموزش و پرورش، کلینیک‌های روانشناختی دانش‌آموزان)؛

● تقویت آمادگی ذهنی دانش‌آموزان و مرور مفاهیم پایه برای ادامه فرایند تدریس؛

● شناسایی دانش‌آموزانی که بر مطالب جدید تسلط دارند یا کسانی که آن‌ها را فرا نگرفته‌اند و شروع نقطه تدریس؛

● ادامه استفاده از پیام‌رسان‌ها و تشویق دانش‌آموزان به فعالیت در آن‌ها.

نقش اولیا

● توکل به خدا و دور کردن استرس، اضطراب و ترس (ناشی از ویروس کرونا) از فضای خانواده؛

● معرفی دانش‌آموز به مدیر و مشاور مدرسه، در صورتی که دچار مشکلات روحی شده باشد؛

● دنبال کردن برنامه‌های شبکه آموزش و شبکه ۴ تلویزیون؛

● آشنا کردن فرزندان با شبکه آموزش دانش‌آموزی (شاد)؛

● آشنا کردن فرزندان با روش‌های بهداشتی و رعایت اصول مقرر؛

● کسب تجربه‌های جدید آموزشی؛

● همکاری بیشتر خانواده‌ها با یکدیگر و مدرسه و معلمان؛

● تمرین مهارت مدارا، صبر و تحمل و افزایش همدلی و فرصت‌های گفت‌وگو در خانواده.

بیشتر شدن مداخله‌ها را مدیریت کنید

قرنطینه خانگی به شکل طولانی‌مدت، روال عادی سبک زندگی خانواده‌ها را

پاگیر، فعال کردن کمک‌های تخصصی جهت رویارویی با آسیب‌های وارد شده به سلامت روانی دانش‌آموزان (مشاور مدرسه، هسته‌های مشاوره نواحی و مناطق آموزش و پرورش، کلینیک‌های روانشناختی دانش‌آموزان)، واریز سرانه دانش‌آموزی، تهیه و ارسال وسایل بهداشتی و ضدعفونی‌کننده استاندارد، و رفع نواقص پیام‌رسان‌ها.

نقش مدیران مدارس

● برگزاری جلسات با معلمان مراکز آموزشی جهت برنامه‌ریزی لازم در فرصت باقی‌مانده؛

● برگزاری جلسه با اولیای دانش‌آموزان برای هماهنگی برنامه مدرسه و رفع مشکلات جاری؛

● برگزاری جلسه‌ای با ادارات نواحی و بازگو کردن مسائل مدارس و پیگیری راه‌حل‌ها؛

● تجهیز کردن مدرسه به وسایل بهداشتی و ضدعفونی‌کننده استاندارد؛

● نظارت بر اجرای برنامه‌های تعیین‌شده برای دوران پسا کرونا؛

● ایجاد انگیزه و تشویق معلمان برای فعال تر شدن مدرسه در فضای مجازی.

نقش معلمان

● کمک به ارتقاء نگرش خانواده‌ها نسبت به فضای مجازی؛

● معرفی دانش‌آموزان دچار آسیب‌های روانی به قسمت‌های تخصصی مربوطه

رشد و توسعه حرفه‌ای معلمان، ضعیف بودن روابط انسانی در روابط سلسله‌مراتبی، و زمان بر بودن پاسخ به بخشنامه‌های مختلف.

نقش وزارت آموزش و پرورش، ادارات کل، نواحی و مناطق آموزشی

خوب است موضوع توصیه‌ها و راهکارها را با مجموعه‌های سازمانی شروع کنیم. اگر وزارت آموزش و پرورش و ادارات تابعه با مدارس و معلمان همراهی کنند، عبور از چالش‌های بعدی راحت‌تر خواهد بود. برای این منظور لازم است به نکاتی توجه شود؛ از جمله: اضافه کردن زمان برای آموزش، حذف بعضی از دروس کتاب‌ها، کاهش بخشنامه‌های دست و

برای هر اتفاقی که در زندگی می‌افتد، می‌توانیم انتخاب‌های متفاوتی داشته باشیم که دست خودمان است

یکدیگریم و مقصد مشترکی داریم!

بچه‌هایمان را بیشتر بشناسیم

اضطراب و ترس را به هم و به خصوص به بچه‌ها منتقل نکنیم. از اخبار سالم و نه از شبکه‌های اجتماعی اوضاع را در حد معقول پیگیری کنیم. وقت شاد بودن و بازی با بچه‌ها را مشخص کنیم. به جای سرزنش کردن و سرکوفت زدن به فرزندانمان، راه‌های ارتباط بهتر و شناخت بیشتر آن‌ها را یاد بگیریم. توصیه آخر من شاید کلیشه‌ای باشد اما مهم است: بیاید بیشتر کتاب بخوانیم و سهم مطالعه را در خانه افزایش دهیم.

جمع‌بندی کلی

- تأیید حمایت شبکه‌های مجازی در امداد رسانی به هموعان از تغییرات حاصل از کرونا؛
- ایجاد آمادگی اساسی برای برنامه‌ریزی واقعی در حوادث غیرمترقبه؛
- ایجاد زمان مناسب برای اجرای بودجه‌بندی کتب درسی دانش‌آموزان در مدارس؛
- تغییر نگرش اساسی در انعطاف‌پذیری متولیان امور؛
- ایجاد وحدت و همدلی برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی حاصل از حوادث ناگهانی؛
- آموزش مسئولیت‌پذیری همگانی با هم‌فکری و رعایت امور یکدیگر و بهداشت فردی؛
- ایجاد تفکر عمیق در صفات مقدس الهی، که همه عالم از اوست؛
- پندآموزی از این حوادث و درک اینکه حامی واقعی خود خداست؛
- بعضی مواقع حوادث غیرمترقبه نوعی امتحان الهی برای بندگان است. ■

می‌توانیم انتخاب‌های متفاوتی داشته باشیم که دست خودمان است؛ هم می‌توانیم این با هم بودن را به شرایطی تحمل‌ناپذیر تبدیل کنیم و هم می‌توانیم از این موقعیت به خوبی بهره ببریم. به همین دلیل، توصیه می‌شود این مسئله را بپذیریم که این قرنطینه باید انجام شود و در نهایت به نفع خود ماست و با رعایت آن به سلامت خودمان و کل جامعه کمک می‌کنیم. واضح است که این دوره هم می‌گذرد و هیچ چیز دائمی نیست. پس سعی کنیم که قدر با هم بودن و لحظاتی را که در کنار یکدیگر هستیم، بیشتر بدانیم. تا حد امکان سعی کنیم به جای گیر دادن به یکدیگر و پاپیج هم شدن و تمرکز روی نکات منفی، به مثبت‌ها نگاه کنیم.

فرصت برای گفت‌وگورا از دست ندهید

پیش هم بودن‌های اجباری اغلب زمان خوبی است برای اینکه زن و شوهر در فضایی امن با یکدیگر صحبت کنند و بیشتر به هم نزدیک شوند اما متأسفانه برخی از ما عادت کرده‌ایم که این با هم بودن‌ها و صحبت کردن‌ها را به کام هم تلخ‌تر از زهر کنیم. برای اینکه بتوانیم از این موقعیت به شکل بهینه استفاده کنیم، باید خود را به مهارت‌هایی جدی مجهز نماییم؛ مثلاً یاد بگیریم بدون قضاوت و نصیحت و بدزبانی گفت‌وگو کنیم و بفهمیم که ما زن و شوهر هستیم نه دشمن، و در کنار

تغییر می‌دهد. تصور کنید خانواده‌ای که فرزند یا فرزندانیش به مدرسه می‌رفته‌اند، پدر خانواده مثلاً معلم بوده و مادر هم شغلی داشته اما به یک‌باره و ناگهانی همگی یا بیشتر آن‌ها در این روزها خانه‌نشین شده‌اند؛ نوعی خانه‌نشینی که حتی نمی‌توان به گردش و مهمانی رفت. به‌طور کلی، همیشه ذهن انسان به یک روال عادی روزانه عادت می‌کند و خود را با آن وفق می‌دهد. قرنطینه خانگی این روال عادی را به هم زده است. واقعیت این است که وقتی تمام افراد خانواده زمان طولانی در یک‌جا و پیش هم در محیط خانه می‌مانند، چالش‌هایی به وجود می‌آید. ممکن است بیشتر در کار یکدیگر مداخله کنند، پاپیج هم شوند، والدین بیشتر به بچه‌ها اعتراض کنند و کلافگی و گستاخی بچه‌ها در مقابل والدین بیشتر شود. در چنین مواقعی، چه بسا زن و شوهرها هم بیشتر یکدیگر را کنترل می‌کنند.

صبر و تحملی که زودتر تمام می‌شود

تمام وقت در کنار یکدیگر بودن و اختلاف سلیقه‌ها گاهی باعث می‌شود که صبر و طاقت اعضای خانواده از دست برود. با وجود کرونا، مشکلات اقتصادی زیادی گریبان افرادی را که شغل آزاد دارند، گرفته و همین مسئله روحیه آنان را تضعیف کرده و نگران‌کننده است. اگر زن یا شوهر برخلاف میل همسر خود تأکید داشته باشد که حتماً به دیدن نزدیکان و بستگان برود و به توصیه‌های ایمنی اهمیت ندهد، این هم باعث شروع یک بحث جدی دیگر می‌شود. موارد مطرح شده ممکن است بخش کوچکی از مشکلات خانواده‌ها در این روزهای خاص باشد.

قدر با هم بودن را بدانید

برای هر اتفاقی که در زندگی می‌افتد،